

Діло

виходить щоденно передполуднем

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Галицька ч. 14, II. пов.
Канто пошт. шаш. 143.322
Адреса для телеграм:
наз „Діло“, Львів, шаш.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в разі 450 год.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 год.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ.
СТРАШІ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИПРИМКА
20 ГОТ.

Виборча горячка.

Львів, 12. січня 1928.

В польському таборі виборча горячка. Метуться партії, горячково прагнуть їх провідники, ведуть переговори, пертрактують, ставлять вимоги, погоджуються в одних точках, розходяться в других, відступають від розмов, зривають переговори і знову говорять і найважливіше — договориються. Поляки — державна, пануюча нація, для яких виборче представництво й його якість не представляє особливого значіння, бо вони розпоряджаються іншими факторами свого всестороннього вияву, репрезентації і керування тією збірною, якій на ім'я: Нація. Вони мають в своїх руках повноту влади, мають уряд, — виконавця тієї влади, мають найрізноманітніших спеціалістів в державних установах, банках, підприємствах, не говорячи про приватні, на кафедрах в університетах й інших високих школах. Чи поляки матимуть на 5 або 10 відсотків численніше парламентарне представництво чи в такій самій пропорції менше; чи воно буде стояти на високому рівні під оглядом кваліфікацій, чи на нижчому, — це не міняє суті справи. Польська парламентарна репрезентація є тільки одним з факторів польської думки, творчості і діла, тимчасом як у нас — в створених умовах — є вона всім. А всілякі поляки заходяться, щоб вибрати якнайчисленніше парламентарну репрезентацію і якнайбільш кваліфіковану. І з цією метою польські партії у своїй власній державі, де полякам ніщо не загрожує, постійно ведуть переговори, чирівнують суперечності, розходження, розбіжності, протнвенства і вкінці зговориються.

Недавно А. Бріан, розглядаючи міжнародне положення і зупиняючись над можливими конфліктами, сказав на велике значіння безпосередніх зустрічей керівників поодиноких держав. Нікія ноти, заявн амбасадорів й інші посередні засоби вирішування протнвенств не ведуть до цілі. Тільки безпосередні зв'язки, безпосередні розмови, тільки балачки і балачки основно відповідалі керівників світової політики всіляки хоч частинно досягають своєї мети, розганяють хмари, що збираються над європейським горизонтом і доводять до якогось розуміння. І поляки говорять, порозуміваються і вкінці зговориються, хоч між ними часто виникають основні розходження в найістотніших питаннях.

Як же інакше у нас? Як ми визначаємо примітивні під тим оглядом! Найбільше „принципіальними“, по-лідовими, твердими, неподатними є нас ті, що з ними не піддержують ніяких зв'язків, що заскеляються в своїх партійних геттах, що не допускують до ніяких розмов зі своїми дійсними чи уявними противниками, що кожну справу ставлять рубом. В нас не помічається здатності що-небудь позитивного зрозуміти, розв'язати якесь питання, діяти до спільного знаменника, до синтезу, а зате ми майстри в тому, щоб доказати, чому, з яких причин ми чогось не можемо зробити. А ми тому всілякі дрібниці, „логічні“, „акарлючки, програмові, „якісми“, „тактичні“ прилади, з яких — як то ка-жуть — сімь сміється бж. ми згаду-

підносити до вершини петрифікаційно-непорушних істин. Дивлячись на те все, важко робиться, виринає журливе питання: Куди ми прийшли і куди ми йдемо.

Наша виборча акція розвивається таксамо як розвивалася боротьба за державність. Ті самі прийоми, ті самі хворобливі погляди, та сама, по суті анархічна „принципіальність“. Тоді говорили: „Як не має бути соціалістичною Україна, то краще нехай не буде жадної!“ Тепер говорять: „Як не має бути таке представництво, яке ми уявили на образ і подобиє наше в наших партійних записках, то нехай все йде в розсіт!“ Тільки, що тоді можна було знайти виправдання на подібне ставлення справи, але тепер немає оправданія. Таж ті гіркі, кроваві роки, в яких утопилися наша державність, щонайменше повинні були дати нам досвід і вироблення. А тимчасом не сніди ні одного, ні другого. Наваки, можна навіть твердити, що наступило якесь поплутання язиків, якась павлодська вежа, де люди себе не розуміють, якесь одичання, де одні винищують других і лише в одному напрямку ми розвинулися. — так сказатиб — в астрономічному, бо вміємо шукати плям на сонці, подиву гідна розтіч, коли в нас не

Саме тоді, коли в нас панує така то поодинокість партій, але навіть членів тих самих партій не можуть зійтися, коли вся суть міжпартійних і навіть індивідуальних відносин у змістовлюється у відомому латинському вислові: „homo hominilupus“, — саме тоді вся увага і то всіх польських чинників: урядових, адміністративних, партійних, громадянських звернена на „креси“, головню на українську національну територію. Один польський фронт на „кресах“, ось кляч, ось імператив польської політики.

Хіба нема більших противників, як польська народова демократія і теперішній уряд, як католицько-народовий табор і — скажимо — Хлопське Сторонництво, яке ще перед літвом роком було уважане „більшовицьким“, а прецінь вони об'єдналися, щоб виступити одним фронтом проти українців. Були й деякі драматичні епізоди. Нпр. демократія виступила була з воєвідського польського блоку, але тепер знову вернула. Чому? Конечність об'єднання всіх польських сил на „кресах“ ось як уосновує „Слово Польське“:

„Теперішні вибори у Сх. Галичині тому матимуть велике значіння, що матимуть характер плебісциту. Той плебісцит буде відбуватися з імям основної альтернативи: за державою чи проти держави, за єдністю Сх. Галичини з державою чи проти тієї єдності. Втрата хочби одного з поціланих доцільностей мандатів, то жор я атут для п. Петрушеня й його приятелів у Берліні, котрі найшкороше постараються отримати купони з того атуту... в Женеві. Вдержання польського стану посідання, зглядно його помноження, то одночасно дефінітивне закінчування українського сепаратизму у Сх. Галичині і ще сильніше зв'язання тієї обильної крові героїв зрощеної землі з Матерію“.

Ось які є польські тенденції. Всі польські партії єдналися, щоб не лише вдержати польський стан посідання, але й його помножити — і то стан з 1922 р., коли українське громадянство не брало участі у виборах. В тому напрямку не лише робиться все можливе, але й немож-

В день ювілею. Ювілейне число „Діла“.

З нагоди 40-ліття існування „Діла“ як щоденника поклається в п'ятницю (13. ц. н.) велике

32-сторінкове число.

нашого органу з ілюстрованим додатком у збільшеному накладі. Візьмуть з його участь визначні сучасні політичні й громадські діячі, письменники й учні, провідні робітники на всіх ділянках українського життя, як: д-р С. Баран, д-р В. Бирчак, М. Возняк, о. Й. Ганкевич, М. Гехтер, д-р А. Горбачовський, д-р С. Дістринський, В. Дорошенко, Д. Дорошенко, д-р М. Залізний, М. Зарипський, О. Кисілевська, д-р І. Крип'якевич, О. Кузьма, д-р І. Куровець, д-р Волод. Левницький, д-р К. Левницький, В. Липинський, В. Лукич, адмір. Я. Окуновський, д-р В. Охримович, інж. Ю. Павлюковський, д-р В. Панько, д-р Ів. Паньківч, Василь Пачовський, О. Попович, д-р І. Свенцицький, Ст. Сірополько, д-р Смоль-Стоцький, о. А. Стефанович, гр. М. Тишкевич, д-р А. Чайковський й інші.

Це число коштуватиме в подрібній розпродажі 1 зол.

Якнайбільше поширення цього числа буде висловом зацікавлення громадливості нашим одним щоденником та скромною відплатною складкою на ювілейний фонд.

ливе. Поруч єдності польських партій виступають ще й інші засоби для досягнення наміченої цілі. Виборчі списки виявляють, що в них пропущено десятки тисяч українських виборців. Так нпр. у Львові пропущено кілька тисяч наших слуг. Знову з провінції доходять все частіші відомості про важкі перепони виборчої агітації. Особливо падають вони на Українське Нац.-Демокр. Об'єднання. Навіть інші українські партії, саме тому, що вони не йдуть спільними українськими фронтом, що вони розбивають українські сили, втішаються деякою поблажливістю компетентних чинників. Українське Нац.-Демокр. Об'єднання від хвилі проголошення йому війни півофіційними органами найшлося на індексі.

Біжучі вибори — це плебісцит не тієї чи іншої партії, не показчик її сили, впливів і значіння, тільки плебісцит всього українського громадянства, української маси за характер української національної території. Та, на жаль, серед деяких зацікавлених партійників не сніди то-

го зрозуміння, не помітно відповідального відношення до того плебісциту. Партійні, навіть особисті змібції і примхи перекреслюють всі намагання в справі створення одного українського виборчого фронту. Тоді, як польська виборча горячка звернена головню проти нас, тоді, як поляки бажують вдержати свій стан посідання з 1922 р., а нас та горячка проявляється хіба надміром... кандидатів і то адебільшого мало покликаних і не зовсім кваліфікованих до сповнювання важких посольських обов'язків. Війну програли ми, бо її вели „фенріхи“. Тепер теж непокликані намагаються взяти в свої руки політичний провід нації і повести боротьбу на парламентарній арені.

Тому, поки ще час, треба нам схамениватися. У біжучих виборах нам треба виграти плебісцит, себ-то вибрати якнайчисленніше і найдобірніше парламентарне представництво. А це можемо досягнути лише в спільному українському виборчому фронті і виставленням кваліфікованих кандидатів.

Страхіття візантійства.

(Стаття надіслана.)

I.

Інтересу тему порушив п. В. Панько в редакційному числі „Діла“ тому візантійство.

Про візантійство писало вже дуже багато людей, більше або менше до того покликаних. Погляди на візантійство є різні. Це залежить головню від того, як хто дивиться на історію. Різнаюче тут також упередження, почуття справедливості, світогляд і т. п.

Що таке візантійство? На це годі відповісти одною дефініцією. Мусимо вперед поставити конкретніше само питання. Слово „візантійство“ подібне в децим до слова „лібералізм“. Цих слів уживаємо часто в різному значінні, властиво, різні різно їх розуміють, різний нападуть їм зміст. При слові „візантійство“ мусимо означити докладно область, до якої його відносимо. Бо може бути візантійство, скажимо, „церковне“ й „державне“, „літературне“ й „політичне“ і т. д.

Львівський „лібералізм“ же позак-

нам ясно п. П-ко. Але ми з його статті бачимо, що він під візантійством розуміє, чи пак, в якому значінні він його уживає.

II.

Добр. П-ко говорить про дві церкви, з одного боку про латинсько-римську церкву з П „твердою ясною абсолютною дисципліною, дисципліною метафізичною, етичною, організаційною й горотанською“, а з другого боку про східну, православну церкву з П „розкладовими елементами, з фатальними прикметами світогляду, з П опаргізмами...“

III.

Зовсім справедливо пише п. П-ко про великий витовний вплив християнської церкви на народні маси. Тільки несправедливо бачить цей вплив виключно на заході. А тимчасом він і на сході не менший. Має свій вплив на маси також організаційна устрій кожної церкви, тож далеко вже не такий, як догматично-літературний й мовний.

Всі йдуть МАЛАКУЧИН ВЕЧІР

13. січня ч. р.
до салі Лисенка на
ТЕАТРАЛЬНОЇ ДРУЖИНИ.
Дуже різноманітна і дотепна програма!

толицтва? Чи не було в католицькій Франції галіканізм, не було страшною революції, що тривала майже століття, бо ця і тепер не покінчилася, як свідчить робота „Аксіон Франсе“, як свідчить те оточення, під впливом якого стоїть саме наш монархіст п. П-ко? Чи не відома жомоному донговікова анархія в католицькій Німеччині, Польщі і т. д. і т. д.?

Держ той вплив? Чи охільна соборність була на переносі утворенню могутньої російської монархістичної імперії, або передіше ця цинічного і гарного грецького царства, або королівства болгарського чи сербського чи румунського?

Тут міг би хтось запитати: „А царизм?“

Цезаризм? Чому ви той цезаризм бачите тільки на сході, а не бачите його також на заході? Цезаризм, і то не раз дуже поганим, був у кожній, бувало в кожній католицькій державі. Пригадаймо собі хочби недавні передвоєнні часи в Австрії. Чи там цезаризм не був доведений до крайності?

IV.

Не забуваймо одного. Історія людських організацій на сотні літ. Була щаслива зор. для східної церкви, була і для західної. Тапсамо був і вплив. Тепер щасливі ці дба для західної церкви, а на сході хаос, такий самий, який був через у західній церкві (папський роздор) Лютер, французька революція).

Що принесе аавтра — не знаємо.

V.

Сам п. П-ко агадує про часи монголо-татарські, а вітає, як про їх наслідок, про часи козацькі. Чому не йде далі поспішно? Чому не переведе до кінця паралелі між русь

кою і українською нацією, між вдовою москаля і українця?

Чи москалі не мали вдово-дівки свого абсолютного царя, чи не мають його і тепер, тільки що не білого, а червоного?

Чи агангренювана передвоєнна російська література — це наслідок впливу „анархістичної“ соборності східної церкви? В такій самій мірі могли ми сказати, що неморальність французької літератури — це наслідок впливу „неоціненого латинства“ і католицтва?

Адже побіч християнської церкви впливають іще на кожну суспільність також інші могутні чинники, може не раз дуже сильні. А п. П-ко цього неможливо не бачить.

VI.

Монархізм.

Як сказано, що кому до сподоби. Але чи абсолютний монархізм не має також своїх капських сторін? Чи схід завдяки своїй соборності перейшов стільки болючих ампутацій, що ахлік завдяки своєму абсолютному монархізмові?

Правда, захід „дисциплінований“, але скільки в ньому тих адисциплінованих членів? Іх рахують прим. у Франції на близько 40 мільонів населення найбільше 5 мільонів. Може трохи більший буде процент в інших державах.

VII.

Підчеркую виразно, що не тикаю зовсім догматичного боку питання. Що інше догма, а що інше зовнішній устрій, організація церкви.

Не є це піяким спроневеренням католицьким принципам, коли деякі наші люди стоять за візантійством. Католицька догма у візантійській одежі — це саме одиникий можливий місток, яким в силі перейти захід на схід і з'єднатися з ним в одне. Інші способи — це даремний труд.

На мою думку причина відмінного характеру галицького населення в населення придунайського лежить рішучо не в приналежності до цієї або тої церкви, а залежить від зовсім інших впливів. Населення тої самої Галичини не всіди однакове. А населення прим. Волині було рішучо дуже коротко під впливом католицтва, а всеж таки воно шото вдалі зближене до галицького.

IX.

Вкінці ще одно. Рішучо не розумію слів п. П-ка про „несовузність“ візантійства з новою європейсько-американською цивілізацією. Як діло одному до другого? Що спільного може мати соборність церковної організації з якоїнебудь цивілізацією? Чияж протестантизм не в також соборний, і чи піз Європи та майже ціла Америка не в протестанти ською? Чомуж східна соборність „несовузна“ з модерною цивілізацією, а це білий соборовий протестантизм має бути „совузний“? Як не повинить п. П-ко?

X.

В осуді якоїнебудь прояви, чи пона більшої чи меншої ваги, треба бути справедливим.

Правда звичайно все по середині. Западникам мила римська дисципліна, а нам таксамо візантійство. Як вони дорожать своїм, так відносам дорожити нашим. Вони не зречуться свого, а ми ніколи не зречемося нашого. Нехай кожний держить ся свого, а всі пахай базують свої погляди на любові. Тоді приїде так пожадана нами всіми єдність.

В. Е.

Ук аїнци міста Львова!

До виборчих листів на повнісують у Львові велике число українців. Богато назисом попережучувано або позмінювано імена. Обов'язком кожного українського громадянина негайно переглянути виложені листи і справдити, чи еписано його до виборчої листи.

Часу мало, бо речиниць реєстрацій кінчить ся дня 15. січня ч. р. Сповніть свій обов'язок!

А устрій суспільності — це річ агадана, це річ уподоби. Одному подобиться монархістичний устрій, другому республіканський один в абсолютній монархії, другий за конституційною, один за диктатурою капіталізму, другий за диктатурою пролетаріату. Добр. П-ко в очевидно монархістом, тому йому до сподоби „абсолютна дисципліна“. Католицька церква не завжди була абсолютною монархією і тепер не все в на монархія. А в початках перетавна у церкві безперечно принцип чистого демократичний.

Теперішня східна церква не в демократична. Соборність — це не демократизм. Навить автокефалія — це ще не повна незалежність. В кожному випадку для даної держави чи суспільності автокефалія — це не „анархія“. Це такий самий „монархізм“ унутрі, для одної держави чи суспільності, як католицьким населенням, для цілого світу. Вишекош передвоєнної Росії стояли в таких самих незалежних відносинах від свого осередку в Петрограді, як католицькі епископи від Риму. Таке саме було і в також в інших східних церквах.

Де тут отже „анархія“? (Про фатальні прикмети світогляду в моралі (?) „східної церкви“ і навіть не кажу, бо це очевидно „іахня“ або іосенія poetica п. П-ка. Я трактую річ поважно і беру під розвагу тільки форму організації східної церкви.

Я скажу щось більше. Після східних канонів епископ залежить не тільки від осередка, але і від ухвал собору та від свого митрополита. А в західній церкві епископ залежить безпосередньо в повільно від далекого Риму. Ця безпосередня залежність тільки від Риму була саме часо причиною анархії. Бачимо це саме тепер у нас. Інші порядки у Львові, інші в Перемишлі, інші в Станіславові, ще інші в Америці. От, повний анархізм...

Те саме вчить нас і історія. Чи ти ославлена п. П-ком „латинсько-римська абсолютна і т. д. дисципліна“ отхоронила західні народи Італії, Франції, Німеччини, Іспанії, Португалії і ін. від анархії? Чи дика анархія в Італії, під боком самого осередку католицтва, не тривала цілі століття? Деж був той „неоцінений виконуваний“ вплив латинства і ка-

В. Ю. КИСЛЕВСЬКИЙ.

Winnipeg Beach.

Сакний Winnipeg, хоч положений над двома ріками, над Red-River та Assiniboines-River не має такого купельного берега, де можна би трохи відтекти від денних турбот. Практичний американець радить собі в цей спосіб, що „притягає“ купельне місце як мога найближче.

П'ятдесятвісім миль від Вінніпегу лежить чудове озеро Winnipeg-Lake, якого береги вкриті лісом, а буяна зелень доокрути його. Чому не притягнути такої гарної місцевості ближче? All right! Закладають готелі, купальні. Майже щогодини пускають щось в роді європейського „експреса“. Заплативши долара, одержуєте білет там і назад. Валка несе нас тих 58 миль за кесельова півтора години!

За 35 центів лістає купельне абрання, рушник та переділку, де можете зложити свої річи. Питання купельне рішене.

Літній університет з Agricultural College уряджує „літків“ до „Winnipeg-Bit“.

Обід подали десять мінут скорше, як звичайно, перед „College“ заїхав дво-вагоновий трамвай і прогулявці синнули до середини, разом коло 250 осіб, з того більша часта студенток.

Канадські трамваї різняться багато від європейських, спеціально від львівських. Широкий віз, по обох боках два ряди вітальних сидінь в оксамитових подушках. Коли віз в бігу, то вкідоні двері зачиняються кондуктор осяною очкою,

а навіть підноситься ступінь, щоб ніхто не міг підчепитися. Це запобігає, можна сказати, навіть виключає всякі нещасні випадки при неуважному всіданні й висіданні.

У вагонах гамір, накликування в одному то другому кінці виривається студентська пісня, весела, ритмічна.

Професори сміються разом зі студентами, приговорюють.

На залізничі зарезервовані три вагони.

В Канаді немає поділу на класи. Існує тільки „перша“ класа з вигідними сидіннями, туалетом, водою до пиття, милом, рушниками, нею їде таксамо робітник, як і мільйонер мирно поруч. Американський робітник старіється зрівняти себе з „лишчим“ сферами „society“, а не, як в Європі це водиться, знанити ці сфери до рівня нижчого може ще від того, в якому живе.

Коли робітник не зайнятий, він таксамо вбраний, як і перший-ліпший професор університету, міністр, або хто-небудь інший. Він теж — по більшій часті — має свій автомобіль і одинока різниця між ними — це спосіб обходження, поступовання в „товаристві“.

Американці дуже уважливі на форми, на етикету і хто входить в товариство, необхідно повинен перше знати тутешню етикету. Вони дуже відмінні від європейської.

У вагонах прогулявці поділилися на різні групи, лішаа знов весела гутірка.

Валка несеється з неавичайною шкороістю на піаніні.

Куди глянеш — прерія. Рівнина без найменшого горбка. На горизонті видніють то сині то там групи дерев, білі або червоні, дерев'яні

забудування фермерів, череди худоби. Над тим усім синє небо і сонце, що палить з правдивою тропічною силою.

Ліси... Чимраз густіші, місцями малі стависка, порослі шунаром, водними квітами.

Врешті апоза дерев переэрирає сипава озера.

Ще одна станція і прогулявці на місці.

Гамір. Усі біжать, спішається. Убори ще яркіші, купельні костюми, різноманітні шапочки, кокарди. Ціле море пестрих японських „парасольок“ з непромокальної матерії. Це, бачите, в Америці не знають, або, ліпше сказати, не признають обладнання сонцем. Шкура лица, рук повинна бути все ясною, ясною ознакою білої раси. Часом не встереш таки — і плечі добре обгорять. На лице додадуть трохи обов'язкового пудру і повстає... маленьке замішання. Але це нічого не шкодить! Воно „all right!“

Непотрібні до купання річи, всякі нагортки, капелюхи, торбинки скинули у великій галі близько станції, позначили чергових вартівників і все побігло купатися.

Береги, вкриті горічим пісочком, наче мурашками роються від „купальників“. Гамір дунає в синяву озера, наче море безкрає, тільки хвилі малі і вода не солонна.

Далеко у воду сягає корабельний поміст. При ньому кілька великих моторних лодок таракотять, готові до від'їзду. На помості гамірна юрба.

День на причуд гарний і нестерпимо гарячий. З правдивим вдоволенням кидється все у воду, холдишаву, саме таку, що може знехотлизувати тропічну спеку.

Майже без виньку всі прогулявці опинилися у воді.

Професор історії, старенький, синий, знаменитий спортсмен, плаває на плавках зі своїми учениками. До них кличе з помістю декан літнього університету... Гуп! Тільки вода за ним зашуміла! Худорлявий, високий „мистер Джексон“, що вічно держить коротеньку файку в зубах, тепер без файки, старіється перемогти кілька „студенток“, вже трохи сивоволосих, що всіми силами тягнуть його під воду. Але високий як тичка мистер Джексон тільки вишкірив свої зуби до усіху і все стирчить над водою.

Надійшов час свечері.

Студентерія і професори почали сходитися до галі. Порозкладали в мить столи, лавки, зі своїх скриньок витягнули 250 паперових тарілок, серветок, чарок до пиття, з блажаних пушок безліч „sandwich“ і почали покривати столи.

Мр. Джексон розносить тарілки — в губах сторчить файочка, директор Вуде коло „sandwich“ — і в порастється. Всю роботу сповнюють муштини. Обслуговують при столі, наливвають лімонаду, складають начиння. При одному столі почав хтось студентську піснюку і вложив відразу віршик до директора курсія, що починалася „Mister Woods, how do you do?“

Всі в сміх! Директор теж сміється. Дякує. Ще не скінчив, а тут уже другий стіл мистерові Джексону вліпши принципку. Мистер Джексон ніс саме кошкі з памаранчами, тільки пересунув файочку з одного кута рота в другий. Капелюх сканду йому з голови проф. Вуде.

*1 Пана Вуде, як він ведеться?

10. 11. 1941

3. Земельный Рынок Республики Беларусь План План Рынок 4. 10